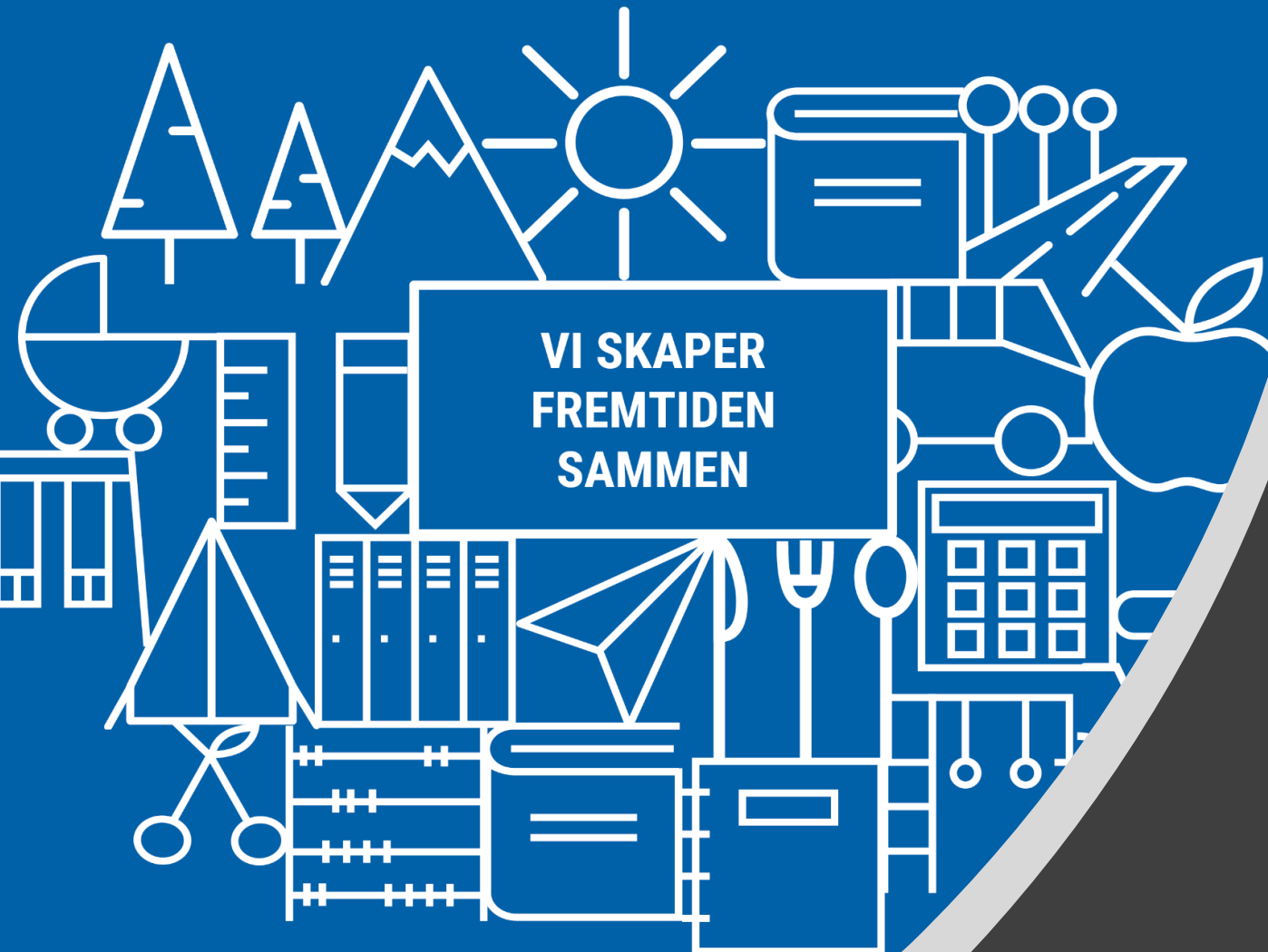

Midt-Telemark
kommune

Handlingsplan for et trygt og godt skolemiljø

2022

Forord

Alle elever har rett til et godt skolemiljø. Skolene i Midt-Telemark skal være fri for alle former for krenkende atferd, og skolemiljøet skal virke positivt på elevenes helse, trivsel og læring. I tillegg skal skolene i Midt-Telemark lære barn og unge å mestre sitt eget liv og sin egen psykiske helse, ta sosialt ansvar og vise medborgerskap. Elevene i Midt-Telemark skal være:

- trygge på at de voksne vil dem vel, ser dem og passer på
- rause ved å inkludere alle, ta vare på hverandre og skolemiljøet
- modige ved å stå opp for seg selv, hjelpe en venn og tørre å heve sin røst

Dette dokumentet gir føringer for hvordan skolene i Midt-Telemark skal arbeide for å skape et trygt og godt skolemiljø (§9A i opplæringsloven), håndtere krenkelser og mobbing. I dette arbeidet er det tre viktige forutsetninger:

- skolene driver et aktivt og systematisk arbeid for å fremme et godt skolemiljø
- alle voksne på skolen har plikt til å følge med, undersøke, gripe inn, varsle og sette inn tiltak når de får mistanke om eller kjennskap til krenkelser
- skolen og hjemmet har god kommunikasjon

Alle elever og foreldre i skolene i Midt-Telemark skal møte voksne som har vilje, kompetanse og mot til å gjøre sitt ytterste for å skape et trygt og godt skolemiljø. De skal også oppleve å bli tatt på alvor når de har en bekymring.

Kommunalsjef for oppvekst, dato

Innhold

Innhold

Forord	2
Rettigheter og verdigrunnlag	4
Et helhetlig og systematisk arbeid	5
Fremme et trygt og godt skolemiljø	6
Tverrfaglig samarbeid	8
Hva er krenkende ord og handlinger	9
Forebygge mobbing og andre krenkelser	11
Håndtere krenkelser og mobbing	15
Vedlegg	21

Rettigheter og verdigrunnlag

FNs barnekonvensjon gir barn grunnleggende menneskerettigheter. Barnekonvensjonen har fire sentrale prinsipper som skal være førende for arbeid med barn:

- Barns rett til vern mot diskriminering (artikkel 2)
- Barnets beste skal være et grunnleggende hensyn (artikkel 3)
- Retten til liv og plikten til å sikre utvikling (artikkel 6)
- Barns rett til å bli hørt (artikkel 12)

I arbeidet for et trygt og godt skolemiljø er anerkjennelse av barn og unges opplevelse og medvirkning et grunnleggende prinsipp. Barn skal bli tatt på alvor av profesjonelle voksne som tar ansvar for å følge opp saken når de forteller om hvordan de har det.

Formålsparagrafen i opplæringsloven angir verdigrunnlaget for skolen. Formålet med opplæringen er blant annet at elevene skal utvikle «kunnskap, dugleik og holdningar for å kunne meistre liva sine og for å kunne delta i arbeid og felleskap i samfunnet». Et grunnleggende utgangspunkt for all virksomhet i skolen er at elevene skal få realisere sitt potensial, til det beste for seg selv og andre.

Overordnet del av læreplanverket utdyper verdigrunnlaget i opplæringslovens formålsparagraf, og beskriver det grunnsynet som skal prege den pedagogiske praksisen i hele grunnopplæringen. I arbeidet med trygt og godt skolemiljø vil det være spesielt viktig å jobbe med;

- Menneskeverdet, der de ansatte i skolen skal vise omsorg for og se den enkelte elev, anerkjenne mangfoldet og legge til rette for at alle skal oppleve tilhørighet.
- Sosial læring og utvikling, der man blant annet skal ha fokus på empati, kommunikasjon, samarbeid og selvhverdelse.

- Folkehelse og livsmestring, der man skal ha fokus på å fremme god psykisk helse, hvordan mestre eget liv, selvfølelse og å håndtere tanker, følelser og relasjoner.
- Et inkluderende læringsmiljø der elevene oppmuntres og stimuleres til faglig og sosial utvikling, møter trygge og omsorgsfulle voksne, elevmedvirkning og at elevene møter respekt av voksne og medelever.
- Undervisning og tilpasset opplæring skal bygge på innsikt i elevenes behov, varme relasjoner og profesjonelle dømmekraft. Elevene skal oppleve motivasjon og læringsglede i undervisningen, og møte et bredt repertoar av læringsaktiviteter og ressurser innenfor forutsigbare rammer.
- Samarbeid mellom hjem og skole, der samarbeidet skal preges av god kommunikasjon til det beste for eleven.

Opplæringslovens kapittel 9A gir alle elever en individuell rett til et trygt og godt skolemiljø som fremmer helse, trivsel og læring. Formålet med retten er at barn og unge skal være trygge på skolen, de skal oppleve å høre til og å være en betydningsfull del av fellesskapet.

Det er viktig å merke seg at skolemiljøet ikke er avgrenset til forhold på skolen i skoletiden, men gjelder også skoleveien, på turer og arrangementer i skolens regi i og utenfor skoletiden.

Midt-Telemark kommunes verdier er raushet. Barn og unge i Midt-Telemarksskolen skal møte åpne voksne som er ærlige og lyttende og som viser at de respekterer, tror på og bryr seg om barn og unge. De skal møte voksne som har mot til å ta barn og unge med på avgjørelser og få tilbakemelding fra dem, og mot til å handle dersom de ser at noen ikke har det bra. Da får vi trygge, raus og modige barn og unge. Disse rettighetene og verdiene ligger til grunn for arbeidet med å utvikle Midt-Telemarksskolen til et godt faglig og sosialt læringsfellesskap.

Et helhetlig og systematisk arbeid

Å opprettholde og videreutvikle trygge og gode skolemiljøer krever et helhetlig, langsiktig og systematisk arbeid.

Arbeidet er tredelt:

- Arbeidet med å fremme trygge og gode skolemiljøer er en del av den ordinære pedagogiske praksisen på en skole og er ofte universelle tiltak som kommer alle elevene til gode.
- Forebygging av mobbing og andre krenkelser er rettet mot å minske risikoen for mobbing og hindre at andre krenkelser skjer.
- Håndtering av mobbing og andre krenkelser handler om hvordan skolen avdekker, stopper og følger opp saker om mobbing og andre krenkelser.

Fremme et trygt og godt skolemiljø

Et trygt og godt skolemiljø beskytter mot mobbing og andre krenkelser. En forutsetning for å kunne skape et trygt og godt skolemiljø, er et kontinuerlig og systematisk forebyggende arbeid med felles fokus og tilnærming. Det er flere faktorer som fremmer og opprettholder dette:

- God ledelse, organisasjon og kultur for læring

En solid ledelse og organisasjon er en forutsetning for at arbeidet med elevenes læringsmiljø kan foregå kontinuerlig og systematisk, og for å kunne ta i bruk forskningsbasert kunnskap.

***Kontinuerlig** vil si at arbeidet med elevenes skolemiljø foregår hele tiden, og at det ikke bare foregår ved oppstarten av et skoleår eller når uønskede hendelser oppstår.*

***Systematisk** vil si at arbeidet er aktivt, gjennomtenkt og planmessig, og at arbeidet utføres av alle ansatte ved skolen.*

- Positive relasjoner mellom voksen og elev

Gode relasjoner mellom voksne og barn er helt sentrale byggeklosser i arbeidet med å skape både trygghet, trivsel og læring. Med gode, proaktive strategier kan alle voksne på skolen bidra til at elevene bygger en god selvfølelse og får motivasjon for læring.

- De voksnes evne til å lede elevene i skole og SFO

De voksnes evne til å lede klasser og grupper er en like viktig bærebjelke for læring og trivsel som det relasjoner er. I sin ledelse av klassen eller gruppa, styrer den voksne den sosiale samhandlingen mellom elevene. Gode rutiner og gode strukturer danner en ramme som gode relasjoner kan utvikle seg innenfor. Det frigjør tid og energi til læring. En proaktiv lærer som er tett på elevgruppen har mulighet til å fange opp dynamikken i gruppen før krenkelser og mobbing får etablert seg. God ledelse av barn i SFO kjennetegnes av en tydelig regi og struktur på innhold og form på aktivitetene.

- Positive relasjoner blant elevene

Det er skolens oppgave å utvikle barn og unge, både faglig og sosialt, og hjelpe dem til å mestre livet og delta i sosiale fellesskap med andre. Skolen skal arbeide kontinuerlig og systematisk med å skape en positiv skolekultur. I en positiv skolekultur viser elevene omsorg for hverandre og det kommuniseres tydelig at mobbing og krenkelser ikke er tillatt. Tiltakene for en positiv skolekultur gjelder både i skolen og i SFO. Å være bevisst barnas ulike temperament og sårbarheter og bruke disse som utgangspunkt for å hjelpe dem med å utvikle sosial og emosjonell kompetanse, er en av skolens hovedoppgaver.

- Elevmedvirkning/Lytte til elevens stemme

Elevene selv er viktige i arbeidet med å utvikle et godt skolemiljø. De må ha en aktiv rolle i det forebyggende arbeidet, både klassevis og gjennom elevrådet. Elevrådet skal ikke bare orienteres om skolens plan for et trygt og godt skolemiljø, men også få et eierforhold til den, slik at de kan delta i utforming av tiltak for skolemiljøet. Det er viktig at arbeidet foregår både i skole- og i SFO-tiden.

- Skole-hjem-samarbeid

Når skolen og hjemmet samarbeider og formidler de samme verdiene og de samme, positive forventningene til barn og unge, har det en positiv effekt på trivsel og læring. Foreldrene har medansvar for å skape et godt fellesskap mellom barna, men det formelle ansvaret for samarbeidet ligger hos skolen. FAU og SU/SMU skal orienteres om skolens plan for et trygt og godt skolemiljø, få et eierforhold til den og involveres i utformingen av tiltak for skolemiljøet.

Tverrfaglig samarbeid

Pedagogisk psykologisk tjeneste (PPT)

- Hovedmålet til PP-tjenesten er å bidra til utvikling av gode og inkluderende læringsmiljø for barn, unge og voksne, gjennom direkte arbeid, systemarbeid og tverrfaglig arbeid.
- Pedagogisk psykologisk tjeneste har et bredt mandat og oppgavene er i hovedsak forankret i opplæringsloven § 5-6: og barnehageloven § 33. PP-tjenesten skal hjelpe skolen og barnehagen i arbeidet med kompetanseutvikling og organisasjonsutvikling, for å tilrettelegge barnehagetilbudet og opplæring i skole for barn/elever med særskilte behov. PP-tjenesten skal sørge for at det blir utarbeidet sakkyndig vurdering i de tilfeller loven krever det.
- PP-tjenesten utreder og vurderer behov for tilretteleggingstiltak med bakgrunn i læreforutsetninger, livssituasjon samt fysiske og psykiske helseutfordringer.
- PP-tjenesten er mye ute, både i skoler og barnehager. I tillegg til sakkyndig/utredningsarbeid, er det veiledning/rådgivning både i enkeltsaker og på system ute på enhetene som er hovedoppgaven. Det innebærer også oppfølging av barn/unge i form av støttesamtaler og foreldreveiledning. Vi samarbeider med Ung Arena, skolehelsetjenesten, psykiatri på systemnivå knyttet til veiledning og informasjon om psykisk helse. I tillegg tverrfaglig samarbeid rundt den enkelte elev med sammensatte vansker.
- St. meld 6. (2019-2020) Tett på - tidlig innsats og inkluderende fellesskap i barnehage skole og SFO: og forslag til ny opplæringslov gir føringer for kompetanseutvikling og endringer og det er viktig og nyttig for PPT å delta i skole- og barnehagenes utviklingsprosjekter på den måte som er mulig og som er i tråd med PPT sitt mandat.
- [Les mer om PPT på kommunens hjemmeside](#)

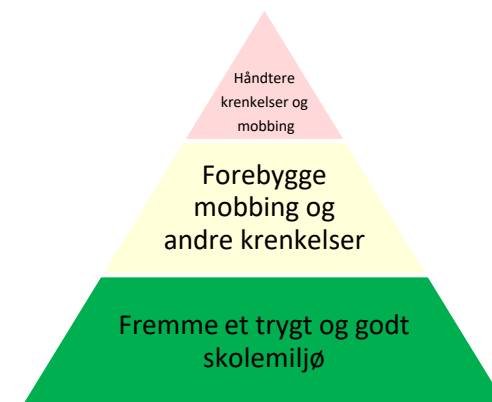
Skolehelsetjenesten

- Skolehelsetjenesten består av helsesykepleier, fysioterapeut og lege. Helsesykepleier har fast treffetid på alle skolene og fungerer som kontaktperson for tjenesten. Målsetning for skolehelsetjenesten er gjennom tverrfaglig samarbeid med skole og andre tjenester, å fremme elevers psykiske og fysiske helse, og gode sosiale og miljømessige forhold på skolen. Skolehelsetjenesten arbeider for å forebygge sykdommer og skader, utjevne sosiale helseforskjeller og å forebygge, avdekke og avverge vold, overgrep og omsorgssvikt. Tjenesten skal så tidlig som mulig fange opp barn og unge, gi dem et tilbud og henvise videre ved behov.
- Tjenesten tilbys ut fra «Forskrift om kommunens helsefremmende og forebyggende arbeid i helsestasjons- og skolehelsetjenesten» som er hjemlet i «Helse- og omsorgstjenesteloven» § 3-1 og 3-2, og «Smittevernloven» §3-8.
- Helsekontroller og vaksinasjon blir gjennomført i tråd med nasjonalt program. 1.klassekonsultasjon utføres av helsesykepleier og lege. Denne konsultasjonen vil fra skoleåret 2022-23 bli gjennomført ute på skolene. Helsesykepleier tilbyr oppfølging av elever både individuelt og i grupper, og kan bistå med opplysning, bistand og undervisning. Elever, foreldre og lærere kan ta kontakt. Skolehelsetjenesten samarbeider med Ung Arena, avdeling for psykiatri, PPT og barneverntjenesten. Vi har også samarbeid med tannleger, fastleger og spesialisthelsetjeneste.
- [Les mer om skolehelsetjenesten på kommunens hjemmeside](#)

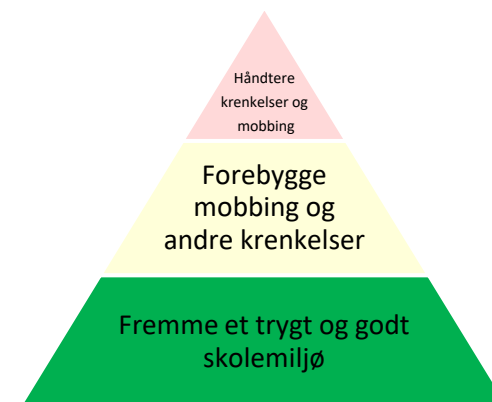
Barneverntjenesten

- Barneverntjenesten har organisert samarbeidet i kommunene, slik at det i utgangspunktet skal være en fast person fra barnevernet som er knyttet opp til den enkelte barnehage eller skole. Barneverntjenesten deltar på tverrfaglige møter 4 ganger i året på den enkelte enhet.
- Videre er det faste personer som følger opp i forhold til for eksempel BUP, konsultasjonsteam, flyktning tjenesten, helsetjenesten, Barn som bekymrer osv. Vi deltar i samarbeidsfora som den enkelte kommune har etablert. For Midt-Telemark kommune, så gjelder dette Ung Arena, hvor barneverntjenesten bidrar inn med 20%.
- Vi deltar også på foreldremøter i skoler og barnehager når vi blir invitert, og har laget en plan for å delta på personalmøter på alle skoler og barnehager.
- [Les mer om barnevernstjenesten på kommunens hjemmeside](#)

Politiet

- Politiet i Midt- og Vest-Telemark har et tett samarbeid med skolene og andre aktører for å forebygge kriminalitet og uønskede hendelser knyttet til barn og unge. I Midt-Telemark innebærer dette tverrfaglig samarbeid gjennom politirådsstrukturen og SLT (Samordning av lokale rus- og kriminalitetsforebyggende tiltak).
- I tillegg kommer tverrfaglige møter minimum 4 ganger i året med hver enkelt skole, både med barne- og ungdomskolene og de videregående skolene. I disse møtene sitter også barnevern, PPT, helsesykepleier og rektor. Her rådfører de forskjellige etatene seg med hverandre rundt eventuelle problemer som oppstår i forbindelse med skolen, eller ungdomsmiljøene. Samarbeidet i disse møtene fører til lavere terskel for å kontakte hverandre ved behov, noe som bidrar til et bedre forebyggende arbeid i distriktet.
- Politiet deltar også på foreldremøter sammen med andre aktører, og holder foredrag for elevene i 8. klasse på ungdomsskolen og 1. klasse på videregående skole. Disse tilpasses hele tiden utfordringene i samfunnet og for ungdommene, men handling/konsekvens, nettvett og narkotika er typiske tema. Det er viktig for oss med ansvarliggjøring av både ungdommene selv og foreldrene.
- [Les mer om politiet her](#)

Hva er krenkende ord og handlinger?

Ingen elever skal bli utsatt for krenkende ord eller handlinger på skolen eller på skoleveien. I skolene i Midt-Telemark bruker vi disse definisjonene på krenkende ord og handlinger:

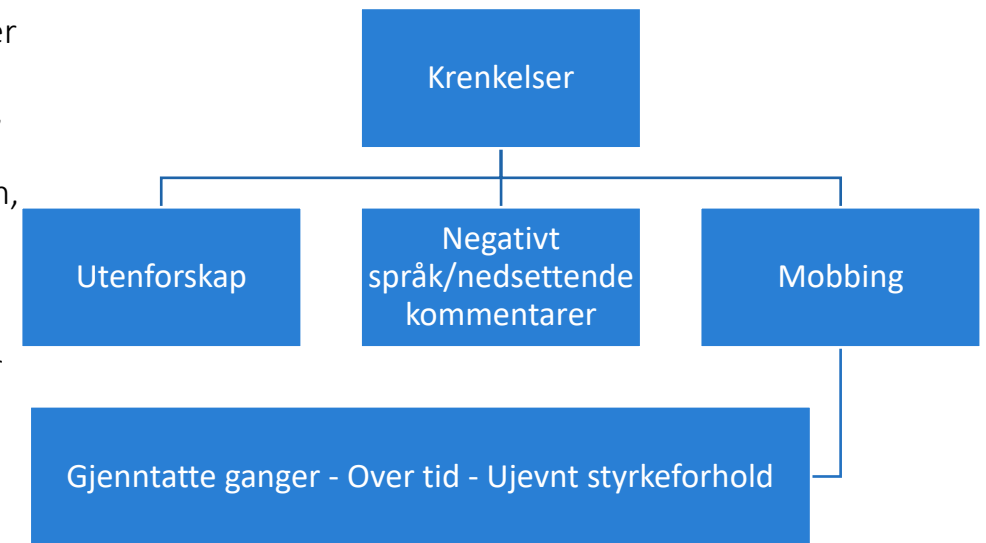
Krenkelser er ord eller handlinger som barn eller unge opplever som krenkende for hans eller hennes verdighet og integritet, eller som gjør at de føler seg ekskludert fra et fellesskap. Krenkelser kan ha ulike former. Det kan være alt fra enkeltstående ytringer eller handlinger til gjentatte episoder. Det omfatter blant annet mobbing, vold, rasisme, trakassering og diskriminering. Det kan også være erting, plaging, negative kommentarer, knuffing, baksnakking, ryktespredning, utfrysing eller andre handlinger som gjør at barn og unge opplever utrygghet, ubehag eller ikke føler seg inkludert i fellesskapet. Både barn, unge og voksne kan krenke.

Vold innebærer at noen bruker makt for å skade andre.

Rasisme innebærer at noen blir forskjellsbehandlet eller plaget, for eksempel fordi de har en annen hudfarge eller snakker et annet språk.

Identitetsbaserte krenkelser/diskriminering betyr at en person blir dårligere behandlet eller trakassert, for eksempel på grunn av kjønn, legning, funksjonsevne, tro, hudfarge eller opprinnelse.

Mobbing kan defineres som når en person gjentatte ganger og over en viss tid, blir utsatt for negative handlinger fra en eller flere andre personer. I definisjonen ligger også at den som blir utsatt har vanskelig for å forsvare seg. **Digital mobbing** er **definert** som en aggressiv handling eller atferd utøvd ved bruk av elektroniske hjelpemiddel av ei gruppe eller en person – gjentatt over tid – mot et offer som ikke kan forsvare seg.

Forebygge mobbing og andre krenkelseser

Forebyggende arbeid mot mobbing og andre krenkelseser handler om å minske risikoen for at mobbing og krenkelseser skal skje.

Profesjonelle voksne som kan oppdage mobbing

I det forebyggende arbeidet er det nødvendig å etablere en felles forståelse av mobbing og krenkelseser hos de profesjonelle voksne. De profesjonelle voksne må gjøres kjent med hva mobbing og andre krenkelseser er, både når gjelder sine plikter og skolens rutiner. De må få trening i å følge med på risikofaktorer i skolemiljøet, og i tillegg kjenne igjen tegn på mobbing, krenkelseser og ekskludering. For å kunne oppdage det, må de være til stede i barn og unges lek og samhandling. Alle voksne må også vite hva som skal gjøres for å forebygge og håndtere mobbing og andre krenkelseser. Hvordan skolen arbeider for å sikre at den har profesjonelle voksne som kan forebygge mobbing og krenkelseser skal være synlig i skolens plan og årshjul.

Plikt til å følge med

Krenkelseser og mobbing kan være vanskelig å oppdage, spesielt digital mobbing. Det er sjelden at voksne ser mobbing utspille seg tydelig, og vi kan ikke basere oss på at barn og unge selv skal ta kontakt med voksne for å fortelle om mobbing. Å ha gode rutiner for kartlegging gjennom klasse miljøundersøkelser, elevsamtaler og observasjon, er derfor en sentral del av det forebyggende arbeidet. Det er svært viktig at skolene har proaktive voksne som observerer og fanger opp negative atferdsmønstre og krenkelseser før den negative atferden får etablert seg. Skoler som vet hva de ser etter, vil se mer mobbing enn andre. Voksne som aktivt observerer, og vet hva de ser etter, vil se mer mobbing enn andre. De vil legge merke til ørsmå tegn som skiller seg ut: et hevet øyenbryn, en kommentar, at noen holder av plass eller upassende fnising.

Voksne som ser, spør og bryr seg, har større sjanse for å finne ut om noe er galt

Barna selv må kjenne igjen mobbing En viktig del av det forebyggende arbeidet handler om å bevisstgjøre barn og unge på mobbing og krenkelser. De skal vite hva mobbing og andre krenkelser er, at de har rett til å ha det trygt og godt på skolen og at de har rett til å bli tatt på alvor når de ikke har det bra. Dette skal bidra til å gjøre det trygt å si ifra. Barn og unge i Midt-Telemark kommune skal få informasjon om hva mobbing og andre krenkelser kan gjøre med barn, samt hva de skal gjøre når de ser noen bli krenket eller mobbet. Mobbing fungerer ikke like godt hvis tilskuerne reagerer negativt eller bryter inn. Det er viktig å gjøre elevene oppmerksomme på at de kan få ulike roller som medløpere og tilskuere, og samtidig gi dem kunnskap og mot til å være uenige og til å hjelpe andre.

Å forebygge digital mobbing

Ved forebygging av digital mobbing og krenkelser er det spesielt viktig å utvikle barn og unges dømmekraft. De må få kunnskap om eget og andres personvern, hvordan teknologi og tjenester fungerer, hvordan de kan brukes og hvilke konsekvenser de kan få. Barn og unge må bli bevisst sin tilstedeværelse på nettet og få kunnskap om hva de kan gjøre for å stoppe digital mobbing (f.eks si ifra eller hjelpe andre dersom de er vitne til mobbing på nett, ikke svare på meldinger som er sendt for å såre) og hvor de kan henvende seg (f. eks dokumentere mobbingen, politianmelde, blokkere avsendere, ikke dele passord). Skolen må gi foreldre god innsikt i hva elevene får av kunnskap og ferdigheter innen digital dømmekraft. Dette er en forutsetning for at elever og foreldre også kan ha gode samtaler om hvordan man kommuniserer på nettet. Oppsummert kan man si at det i stor grad handler om å lære elevene å sette grenser for seg selv og andre. Hvordan skolen arbeider med å la barn og unge selv kjenne igjen mobbing og andre krenkelser skal være synlig i skolens plan og årshjul.

I Midt-Telemark kommune skal alle skoler følge med på elevenes skolemiljø etter denne planen

Form for kartlegging	Når	Ansvar
Rutiner for systematisk inspeksjon	Hver dag	Rektor/Alle ansatte
Trinnets sosiale miljø er tema på teammøte. Elevene kan besvare korte spørsmål på ukesjekk/loggbok i tillegg.	Hver uke	Teamleder/ass.rektor
Trinnets sosiale miljø er et tema på møter i SFO	Hver uke	SFO-leder/rektor
Klassemiljøundersøkelse (f.eks. sosiogram eller skolegårdsundersøkelse). Kontaktlærer rapporterer funn til rektor. Rektor avgjør videre oppfølging	Høst og vår	Kontaktlærer/ass.rektor /teamleder
Elevenes sosiale miljø er tema i klassegjennomgang (to ganger i året).	Høst og vår	Kontaktlærer/rektor
Elevsamtaler minst to ganger i året. Kontaktlærer rapporterer funn til rektor. Rektor bestemmer videre oppfølging.	Høst og vår	Kontaktlærer/rektor
Utviklingsamtaler to ganger i året, der elevene svarer på spørsmål om trivsel, krenkelser og mobbing. Kontaktlærer rapporterer funn til rektor. Rektor bestemmer videre oppfølging.	Høst og vår	Kontaktlærer/rektor
Elevundersøkelsen gjennomføres for alle elever på 5. – 10. trinn. Resultatene analyseres i ledergruppen, i personalet, på team, i elevråd og SU/SMU.	Høst	Rektor/ass.rektor/team-leder/kontaktlærer
Elevrådet tematiserer trivsel, mobbing og krenkelser som felles tema minst to ganger i året.	Høst og vår	Elevrådskontakt
Trinnets sosiale miljø er tema på foreldremøte to ganger i året.	Høst og vår	Kontaktlærer/ass.rektor
Midt-Telemark kommunes avvikssystem (Compilo) brukes ved brudd på loven.	Ved avvik	Alle ansatte/rektor

Rutiner for å fremme et trygt og godt skolemiljø og forebygge andre krenkelseser

Oppgave	Når	Ansvar
Skolen har en plan med tydelige mål og et årshjul for arbeidet med skolemiljøet. Planen skal ta utgangspunkt i Midt-Telemark kommunes plan "Handlingsplan for et trygt og godt skolemiljø".	Planleggingsdagene i august	Rektor
Opplæring og informasjon til alle ansatte om <ul style="list-style-type: none"> Midt-Telemark kommunes ordensreglement Midt-Telemark kommunes plan «Handlingsplan for et trygt og godt skolemiljø» 	Felles planleggingsdag ved skolestart	Rektor
Skolens ansatte drøfter skolens syn på: <ul style="list-style-type: none"> Hva er et godt skolemiljø? Når er terskelen for å gripe inn? Når skal skoleledelsen varsles? 	Ved oppstart av nytt skoleår	Rektor
Nye foresatte gjøres kjent med ordensreglementet og "Handlingsplan for et trygt og godt skolemiljø".	Ved oppstart	Rektor/ass.rektor
Alle foresatte og SU/SMU gjøres kjent med ordensreglementet og Midt-Telemark kommunes plan «Handlingsplan for et trygt og godt skolemiljø» og hvordan de kan melde ifra om mobbing/krenkelseser.	Ved oppstart av nytt skoleår	Rektor
Alle elever vet hva som kjennetegner krenkende atferd, er godt kjent med innholdet i «Handlingsplan for et trygt og godt skolemiljø» og hvordan de kan melde ifra om mobbing/krenkelseser.	Ved oppstart av nytt skoleår	Rektor
Tiltak og aktiviteter knyttet til elevenes skolemiljø drøftes i elevrådet.	Flere ganger i semesteret	Elevrådskontakt
Elevundersøkelsen gjennomgås i ledergruppen, i personalet, i elevrådet, i FAU og i SU/SMU.	Hver vår	Rektor
Kontaktlærer rapporterer funn fra utviklingssamtalene. Alle involverte parter drøfter tiltak for oppfølging og evaluering.	Høst og vår	Kontaktlærer/rektor
Evaluering av skolens plan i personalet, herunder arbeid med å fremme et trygt og godt skolemiljø, inspeksjon, elevsamtaler og undersøkelser, individuelt rettet arbeid, forebyggende arbeid mot mobbing og håndtering av mobbing	Høst og vår	Rektor
Internkontroll	Løpende.	Rektor/kommunalsjef for oppvekst

Håndtere krenkelseser og mobbing

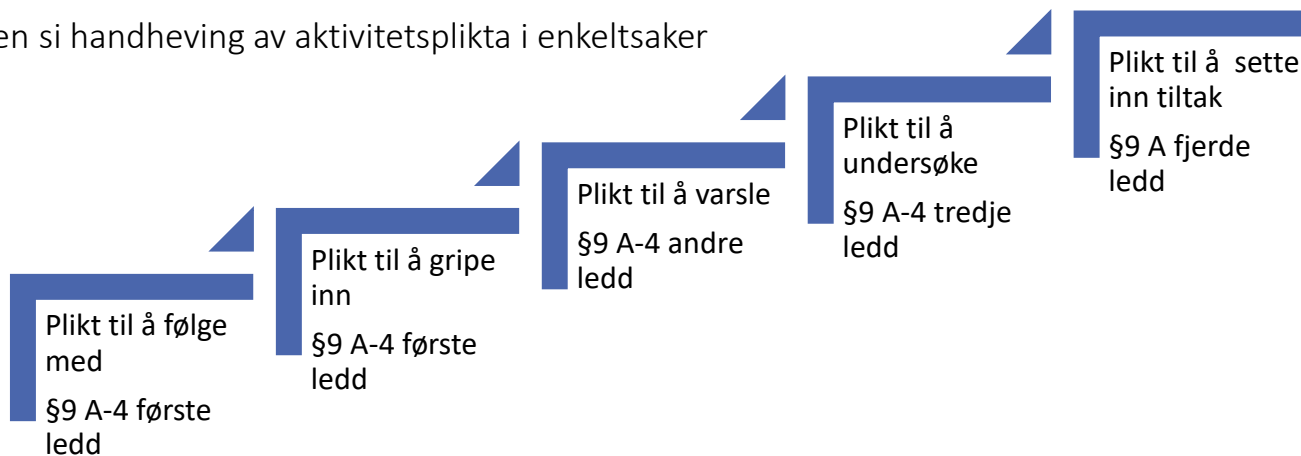
- Alle som arbeider på skolen, skal følgje med på om elevane har eit trygt og godt skolemiljø, og gripe inn mot krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering dersom det er mogleg. (Opplæringsloven § 9A-4)
- Alle som arbeider på skolen, skal varsle rektor dersom dei får mistanke om eller kjennskap til at ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø [...]. Rektor skal varsle skoleeigaren i alvorlege tilfelle.
- Ved mistanke om eller kjennskap til at ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø, skal skolen snarast mogleg undersøkje saka. (Opplæringsloven § 9A-4)
- Når ein elev seier at skolemiljøet ikkje er trygt og godt, skal skolen så langt det finst eigna tiltak sørge for at eleven får eit trygt og godt skolemiljø. Det same gjeld når ei undersøking viser at ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø. (Opplæringsloven § 9A-4)
- Aktivitetsplikten
- § 9 A-4 Aktivitetsplikt for å sikre at elevar har eit trygt og godt psykososialt skolemiljø
- § 9 A-5 Skjerpa aktivitetsplikt dersom ein som arbeider på skolen, krenkjer ein elev
- § 9 A-6 Statsforvaltaren si handheving av aktivitetsplikta i enkeltsaker

Den ansatte skal:

- ta mistanken på alvor
- gripe inn og stoppe atferden med en gang, og snarest mulig undersøke saken
- varsle ledelsen

Se vedlegg:

- Varslingsskjema §9 A-4
- Varslingsskjema §9 A-5
- Aktivitetsplan

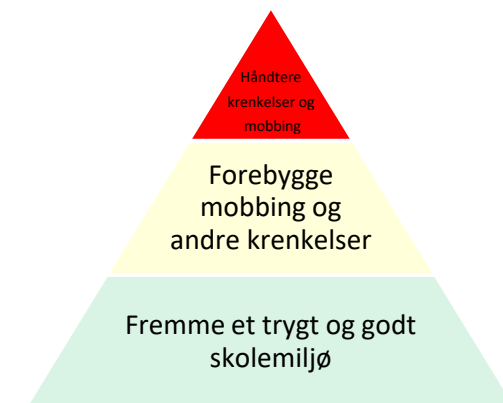
Oppfølging

Den som har blitt krenket/mobbet skal følges opp

Elever som har blitt utsatt, eller som selv har utsatt andre for mobbing, skal bli fulgt opp av skolen helt til den krenkende atferden har opphørt. Dersom tiltakene som iverksettes ikke gjør at situasjonen bedrer seg innen fristen for evalueringen, skal skolen utforme nye tiltak i Aktivitetsplanen. Det er avgjørende at elevene får tro på at de tiltakene som settes i gang vil bedre situasjonen og at de voksne har evne og vilje til å gjøre situasjonen bedre. Intervensjonen skal avsluttes når det er trygt for den som har blitt utsatt for mobbing, og det er ikke opp til skolen å avgjøre når atferden har opphørt. En hovedregel er at jo mer omfattende mobbingen har vært, jo lenger tid tar oppfølgingen. Både den som har mobbet og den som har blitt utsatt for mobbingen skal følges opp like tett. Dersom den krenkende atferden ikke opphører, skal andre eksterne parter inn i saken, for eksempel PP-tjenesten, psykisk helseteam, barnevernstjenesten, politiet eller konfliktrådet.

Den som krenker/mobber skal følges opp

Det kan være vanskelig for den som mobber å endre atferd alene. Til dette arbeidet trenger han/hun hjelp og støtte fra andre, først og fremst i form av positiv oppmerksomhet. Skolen må lage en plan for hvordan de skal hjelpe ham/henne. Planen skal skissere tiltakene som iverksettes og hvordan disse skal følges opp. Alle forsøk på å dominere andre, gjennom for eksempel små blikk eller kommentarer, skal stoppes umiddelbart. Planen må også vise hvilke konsekvenser og sanksjoner negativ atferd skal få. Disse må gjøres kjent for den som mobber og dennes foreldre. Det er viktig å være klar over at svært mange barn og unge som mobber har opplevd å bli mobbet selv. De voksne rundt den som mobber må forsøke å forstå hva som ligger bak mobbehandlingene, og gi emosjonell støtte i arbeidet med å endre atferd.

Klagerett

Hva gjør jeg som foreldre hvis jeg ikke er fornøyd med skolens behandling av saken?

1. Dersom foreldre ikke er tilfredse med skolens håndtering av saken, kan den meldes til Statsforvalteren. Rektor skal da på forhånd være varslet av eleven/foreldrene om at fornøyd med skolens behandling av saken.
2. Statsforvalteren gjør en vurdering av skolens praksis, og fatter et enkeltvedtak basert på undersøkelser.
3. Dersom eleven/foreldrene ikke er enig med Statsforvalteren enkeltvedtak, kan dette påklages.
4. Den som klager skal sende klagen til Statsforvalteren, som vurderer saken på nytt. Hvis Statsforvalteren ikke endrer enkeltvedtaket slik den som klager ønsker, sender Statsforvalteren klagen videre til Utdanningsdirektoratet.
5. Utdanningsdirektoratet skal vurdere om skolen og Statsforvalteren har gjort det de skal, og kan vedta hva skolen skal gjøre videre for at eleven får et trygt og godt skolemiljø.

Rutiner for håndtering av varslinger §§9A-4 - 9A-5

Fase	Oppgave	Ansvar	Dokumentasjon	Tid
1. Bekymring	Bekymring/henvendelse knyttet til en elevens skolemiljø	*Alle som jobber på skolen.		
2. Varslingsskjema fylles ut	<ol style="list-style-type: none"> 1. Fyll ut varslingsskjema for §9A-4 og §9A-5. Gå inn i avvikssystemet Compilo (trykk her) eller hjemmesiden til kommunen (trykk her) for å finne skjemaene. 2. Lever varslingsskjemaet til kontaktlærer i papir ved §9A-4 og rektor ved §9A-5 saker (se rutine for §9A-5). 3. Kontaktlærer informerer rektor og foresatte om varslingen. 4. Kontaktlærer undersøker saken og fører inn disse i varslingsskjemaet. Resultatet av undersøkelsene må komme klart frem i varslingsskjemaet, slik at rektor kan konkludere om eleven har et trygt og godt skolemiljø eller ikke. Husk at elevens stemme må komme godt frem og at elevens beste blir vurdert. 5. Varslingsskjemaet leveres rektor når undersøkelsene er ferdige. 	Den som blir varslet/er bekymret	Varslingsskjema Forslag: Kontaktlærer sender melding om mottatt varsling til foresatte og rektor i VFS (varslingsskjema sendes ikke til foresatte)	Ved mistanke eller kjennskap om et utrygt skolemiljø.
3. Varslingsskjema leveres rektor	Rektor konkluderer på bakgrunn av resultatene i varslingsskjemaet.	Rektor	Konsulent oppretter skolemiljøsak i WebSak	Så raskt som mulig.
4. Rektor konkluderer	<ol style="list-style-type: none"> 1. Dersom elevens skolemiljø er trygt og godt, avsluttes saken. Varslingsskjemaet skal legges inn i elevmappa til alle elever som er involverte ved §9A-4 og 9A-5 saker. Ved §9A-5-saker legges varslingsskjemaet inn i elevens mappe og arkiveres på den ansatte etter rutine utarbeidet i samarbeid med dokumentsenderet i kommunen (WebSak-ansvarlig). 2. Dersom elevens skolemiljø ikke er trygt og godt, skal saken undersøkes videre og en aktivitetsplan opprettes. Se rutine for håndtering av krenkelser og mobbing §9A-4 og §9A-5. 	Rektor	Rektor sørger for at konsulent legger inn varslingsskjema i WebSak	

Rutiner for håndtering av krenkelsers og mobbing §9 A-4

Fase	Oppgave	Ansvar	Dokumentasjon	Tid
Aktivitetsplan med tiltak	På bakgrunn av bekymring/varsling knyttet til en elevens skolemiljø, opprettes en aktivitetsplan for eleven. Opprette sak i WebSak	Rektor Kontaktlærer	Når varslings skjema viser at eleven ikke har et trygt skolemiljø	Umiddelbart
Undersøkelse/avdekking	Rektor undersøker saken i samarbeid med kontaktlærer/øvrige ansatte	Rektor/ kontaktlærer		Umiddelbart
	Samtaler med eleven som blir krenket/mobbet Målet med samtalen er å gi støtte og å få informasjon. Du skal sikre at elevenes subjektive opplevelse kommer fram (jf. Barnekonvensjonen). Understrek at det er ditt ansvar når barnet ikke har det bra og at du ikke vil gi deg før saken er løst. Gjør avtale om oppfølging.	Rektor/ kontaktlærer	Referat	Umiddelbart
	Ta kontakt med foresatte til eleven som blir krenket/mobbet (samme dag som eleven) Gi informasjon om at skolen iverksetter undersøkelser og observasjoner knyttet til elevenes skolemiljø og at dere vil samarbeide om tiltak. Send ut «Melding om mottatt bekymring for skolemiljøet». Gjør avtale om oppfølging.	Rektor/ kontaktlærer	Referat	Så raskt som mulig
	Samtaler med eleven(e) som krenker/mobber Målet med samtalen er å formidle at atferden skal stoppe umiddelbart og å høre krenkerens versjon. Er det flere krenkere, snakk med dem i rask rekkefølge (en om gangen), slik at de ikke har anledning til å snakke sammen. Gjør avtale om oppfølging.	Rektor/ kontaktlærer	Referat	Så raskt som mulig
	Ta kontakt med foresatte til eleven(e) som krenker/mobber (samme dag som eleven) Gi informasjon om at skolen iverksetter undersøkelser og observasjon knyttet til elevenes skolemiljø og at dere vil samarbeide om tiltak. Gjør avtale om oppfølging.	Rektor/ kontaktlærer	Referat	Så raskt som mulig
	Undersøkelser fortsetter / Skolen vurderer behov for videre avdekking. <i>(Målet med avdekkingsfasen er å sikre at saken som skal behandles, blir godt utredet og opplyst slik prinsippet for forsvarlig saksbehandling sier. Skolen skal i undersøkelsen bruke så omfattende virkemidler, ressurser og tid som kreves for å finne ut hva som skal til for å gjøre eleven trygg.)</i>	Rektor/ kontaktlærer	Spørreundersøkelser/ observasjoner/ elevsamtaler	Så raskt som mulig

Fase	Oppgave	Ansvar	Dokumentasjon	Tid
Utforming av tiltak/ intervensjon	Skrive inn fakta i saken og mulige tiltak i aktivitetsplanen.	Rektor/ kontaktlærer	Referat og utkast til Aktivitetsplan	Så raskt som mulig
	<p>Møte med elev og foresatte til elev som er krenket/mobbet</p> <p>I møtet skal eleven og de foresatte medvirke til tiltakene som skal iverksettes.</p> <p><i>(Mål for tiltak er at eleven skal få et trygt og godt skolemiljø, og at der det skjer mobbing så skal den stoppe.)</i></p>	Rektor/ kontaktlærer	Referat	Så raskt som mulig
Iverksette tiltak/ oppfølging	<p>Iverksette tiltak</p> <p>Jevnlige oppfølgingsamtaler med involverte elever</p>	Kontaktlærer fagarbeidere assistenter og/eller miljøteam	Fylle ut aktivitetsplanene løpende	Så raskt som mulig
Evaluere tiltak	<p>Møte med foresatte til den som er krenket/mobbet</p> <p>I møtet skal aktivitetsplanen evalueres. Avtal videre oppfølging.</p> <p><i>(Denne fasen innebærer at tiltak fortsetter helt til det har skjedd en faktisk endring av situasjonen.)</i></p>	Rektor Kontaktlærer fagarbeidere assistenter og/eller miljøteam	Referat	Ved behov, senest etter seks uker
Følge opp	Oppfølging etter at den negative atferden er opphørt	Rektor	Referat	

Rutine for håndtering av krenkelseser og mobbing §9 A-5

	Oppgave	Ansvarlig
1	Straks melde fra til rektor og skoleeier ved mistanke om eller kjennskap til at et barn blir krenket av voksen	Den som er vitne eller har kjennskap til krenkelsen
2	Registrere varslings skjema	Rektor
3	Varsle skoleeier- muntlig og skriftlig	Rektor – eller varsler dersom en i ledelsen er den som krenker
4	Opprette sak i websak	Rektor
5	Varsle foreldrene om hva som har skjedd, og hva som skjer videre i saken	Rektor
6	Undersøke saken straks <ol style="list-style-type: none">1. Snakke med barnet, barnets stemme skal bli hørt og dokumentert2. Samtale med foresatte3. Samtale med den som påstås å ha krenket (kontradiksjon)4. Samtale med den som har meldt inn saken og eventuelt andre involverte	Rektor/ kontaktlærer
7	Konkludere i saken og evt. sette inn tiltak (aktivitetsplan)	Rektor- i samarbeid med de involverte
8	Informere alle involverte i saken om tiltak som settes i gang	Rektor
9	Evaluere tiltakene etter samtaler med alle involverte	Rektor
10	Oppfølging av saken	Rektor

Opplæringslova § 9 A-5: Dersom ein som arbeider på skolen, får mistanke om eller kjennskap til at ein annan som arbeider på skolen, utset ein elev for krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering, skal vedkommande straks varsle rektor. Rektor skal varsle skoleeigaren. Dersom det er ein i leiinga ved skolen som står bak krenkinga, skal skoleeigaren varslast direkte av den som fekk mistanke om eller kjennskap til krenkinga. Undersøking og tiltak etter § 9 A-4 tredje og fjerde ledd skal setjast i verk straks. **Dersom undersøkelene viser at det forekommer krenkelseser eller mobbing skal rektor sørge for at atferden opphører umiddelbart, og saken skal behandles som en personalsak. Saken skal meldes inn i kommunens avvikssystem, og rektor skal parallelt varsle kommunalsjef for oppvekst.**

Vedlegg

Vedlegg

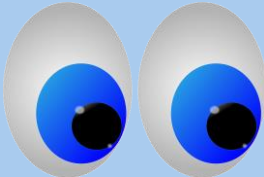

- [Rutiner for håndtering av krenkelser og mobbing §9 A-4](#)
- [Rutiner for håndtering av krenkelser og mobbing §9 A-5](#)
- [Varslingsskjema §9 A-4](#)
- [Varslingsskjema §9 A-5](#)
- [Aktivitetsplan](#)
- *Forebyggende arbeid- sårbare elever(må legges inn i Compilo)*
- *Kartlegging- særskilt sårbare elever (må legges inn i Compilo)*
- [Rutiner for systematisk inspeksjon \(ligger også bakerst i handlingsplanen\)](#)
- [Standarder for klasseledelse/læringsledelse ved skolene i Midt-Telemark kommune](#)
- [10 Kjennetegn på god undervisningspraksis ved skolene i Midt-Telemark kommune](#)
- [Ordens- og oppførselsreglement for grunnskolene i Midt-Telemark kommune](#)

Viktige lenker

- [UDIR - Kompetansepakker om barnehage- og skolemiljø](#)
- [UDIR – Tiltak for å fremme felleskap og miljø](#)
- [UDIR – Nullmobbing](#)

- For å åpne et vedlegg klikker du på hyperlenken.
- Alle vedlegg ligger i Compilo.

Rutiner for systematisk inspeksjon

Ha tilsyn og gi veiledning på en slik måte at du hele tiden har oversikt over alle deler av uteområdet som du har ansvar for.	Bevegelse		<ul style="list-style-type: none">• Beveg deg hele tiden slik at du kommer i kontakt med så mange som mulig.• Beveg deg i uregelmessige ruter slik at elevene ikke kan forutse når du kommer. Ha som mål å bevege deg til alle steder.• Vær spesielt oppmerksom på områder der det kan oppstå konflikter.
	Skanning		<ul style="list-style-type: none">• Se og lytt til de ulike aktivitetene slik at du vet hva som foregår på området.• Se etter ønsket atferd. Vær spesielt oppmerksom på områder der det kan oppstå konflikter.• Øk muligheten for positiv samhandling og oppmuntring av ønsket atferd.
Vær positiv og oppmuntrende for å støtte opp om positiv atferd.	Positiv involvering		<ul style="list-style-type: none">• Involver deg ofte• Vær åpen, vennlig og hjelpsom• Gi spesifikk positiv oppmerksomhet til positiv atferd
	Oppmuntring		<ul style="list-style-type: none">• Bruk anerkjennelser eller belønning for spesifikk atferd• Gi anerkjennelse så fort som mulig• Bruk 5:1- regelen (5 positive-1 korreksjon)
Håndter problematferd på en konsekvent måte. Bruk milde, rimelige og forutsigbare konsekvenser.	Håndtering av utfordrende atferd		<ul style="list-style-type: none">• Korrigjer atferden umiddelbart• Fokuser på den spesifikke atferden som skal stoppe• Håndter problemet så privat som mulig (på tomannshånd)• Vær rolig, bruk enkelt språk• Vær vennlig og bestemt• Stopp argumentasjoner• Opptre rettferdig